

VI GÅR PÅ TEATER - EN LÄRARHANDLEDNING

**TEATER ÄR SOM ETT HANTVERK, DET FUNGERAR INTE OM
INTE ALLA INBLANDADE KÄMPAR PÅ FÖR ATT FÅ FRAM DEN
LEVANDE PRODUKTEN. NÄR DET VÄL FUNKAR BLIR DET EN
HÄFTIG KÄNSLA.**

HAMADI, TEATERELEV

VI GÅR PÅ TEATER

– EN LÄRARHANDLEDNING

GÅ PÅ TEATER I FÖRSKOLAN OCH SKOLAN

Den här guiden är tänkt att vara till hjälp för dig som pedagog och lärare i förskolan och skolan när du ska förbereda och genomföra ett besök på teatern med din barngrupp eller klass. Den tar upp konkreta tips på vad som kan vara bra att känna till inför besöket och hur ni kan arbeta vidare med föreställningen efteråt.

Konstens bidrag till skolan kan vara att öppna för de kritiska perspektiven, det mångtydiga och svårtydda, det ännu ej formulerade, för frågor som behöver bli offentliga, synliga, bearbetade och gemensamma eller fortsätta vara personliga.¹

ROLLER PÅ TEATERN

På teatern kan du lägga över ansvaret för barnen på skådespelarna som är vana vid att spela inför skolklasser. De bemöter publikens reaktioner och det som händer i teatersalongen. De kan hantera om barnen har svårt att koncentrera sig, kommenterar högt eller inte sitter still. Att barnen talar under föreställningen behöver inte betyda att de är okoncentrerade utan kan tvärtom vara ett tecken på engagemang.

---

¹ Aulin-Gråhamn, Lena och Thavenius, Jan, *Kultur och estetik i skolan. Slutredovisning av Kultur och skola-uppdraget 2000-2003*, Malmö högskola (Malmö, 2003), s 15

FÖRBEREDELSE

– BRA ATT VETA INFÖR TEATERBESÖKET

Det är många faktorer som samspelar för att en teater-, dans- eller musikföreställning ska bli en kvalitetsupplevelse. Det är till exempel viktigt att vara praktiskt förberedd på hur besöket ska gå till.

Tips på praktiska förberedelser

- Förbered barnen i god tid för de praktiska förutsättningarna för teaterbesöket till exempel tidpunkt, plats, färdmedel.
- Ta reda på vad pjäsen handlar om och berätta lite för barnen om föreställningen så att de får en förförståelse för handlingen.
- Förbered dig på de ämnen som pjäsen tar upp för att kunna bemöta eventuella frågor från barnen.
- Förbered er på föreställningens ämne genom att läsa om författaren, pjäsens tematik och den tid handlingen utspelar sig i. Det kan väcka nyfikenhet på föreställningen och ge en förförståelse för teaterns uttrycksmedel.
- Dröj er om möjligt kvar på teatern för att låta upplevelsen smälta, titta på rekvisita och tala med skådespelarna.

HUR OCH MED VILKA MEDEL BERÄTTAR TEATERN?

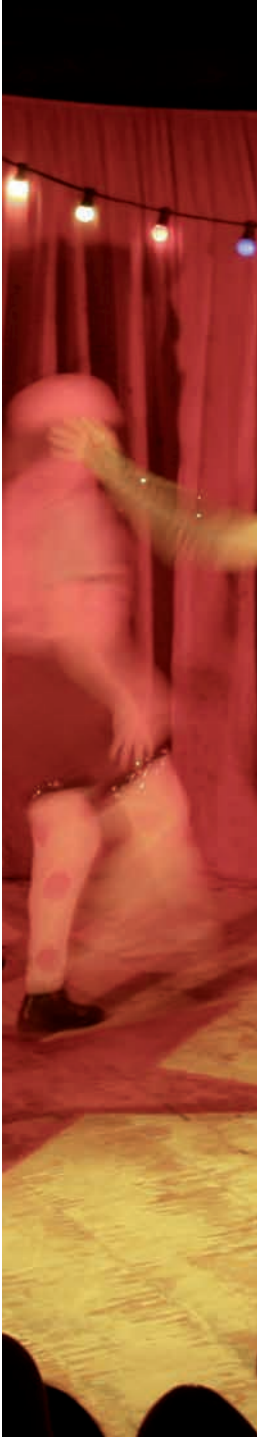
Teater skapas i ett möte här och nu mellan skådespelare och publik. Teaterföreställningen byggs upp av olika delar, bland annat ord, bild, färg, form, ljus och ljud. Konsten kan använda formspråkets möjlighet till upprepningar, omtagningar och tvära kast framåt och bakåt i tiden för att förstärka, komprimera, väcka reaktioner, känslor och skapa stämningar.

**GENOM ATT "LEKA" TEATER FÅR MAN LÄRA SIG ATT
SLÄPPA LOSS, SLÄPPA STELHET OCH HÄMNINGAR. ÖV-
NINGARNA GER ELEVEN STÖRRE SJÄLVFÖRTROENDE ÄVEN
UTANFÖR SCENEN. DET ÄR DET SOM EGENTLIGEN BETYDER
NÅGONTING; ATT ÄVEN DE SOM VÄXER UPP FÖR ATT BLI
STORA SKÅDESPELARE HAR NÅGONTING MED SIG UT I
LIVET SOM DE KAN ANVÄNDA.**

HENRIK, TEATERELEV

SAMTAL OM TEATER MED FÖRSKOLEBARN

Här följer förslag på hur du efter föreställningen kan arbeta med teaterupplevelsen med din förskolegrupp.

- Eventuella program eller vykort från föreställningen kan vara ett avstamp för att låta barnen tala om sina intryck och minnen av föreställningen.
- Teaterföreställningen kan vara en utgångspunkt för barnens eget fantiserande och skapande.
- Föreställningen kan vara en inspirationskälla till att med enkla medel, bland annat musik och rekvisita, dramatisera leken på förskolan.

SAMTAL OM TEATER MED SKOLBARN

Efterarbete - skolteatern kan fungera som ett verktyg för att bearbeta problem och konflikter i klassen

/.../ konsten [släpper] fram det osäkra, ofärdiga, motsägelsefulla och mångtydiga i våra kunskaper. Konsten har plats för känslor och stämningar, det personliga och subjektiva, för konflikter och dilemman. Konsten berättar gärna konkret och sinnligt och visar i stället för att argumentera, frågar hellre än ger bestämda svar.²

Konsten kan gestalta svåra frågor, ifrågasätta värderingar och attityder. Den kan presentera verkligheten ur nya, oväntade synvinklar och synliggöra och diskutera sådant som kan vara svårt att tala om. På det sättet kan konstupplevelsen vara startpunkten för samtal och reflexion och bidra till att barnen vidgar sitt perspektiv på omvärlden och sig själva.

---

² Aulin-Gråhamn och Thavenius, *Skolan och den radikala estetiken*, (Studentlitteratur Lund, 2004), s 226

Föreställningen väcker oftast en mängd frågor om handling, ämne, karaktärer och form som kan diskuteras efteråt i klassen. Teaterbesöket kan få en djupare mening om det följs upp av samtal kring den gemensamma upplevelsen. Att se en teaterföreställning kan ge klassen en möjlighet att diskutera problem och händelser som de möter i sin skolvardag. Konflikter som gestaltas på scenen kan relateras till liknande situationer i skolan och starta samtal om relationer eller konflikter. Rollfigurerna kan fungera som ställföreträdare för barnen och att tala om karaktärerna och deras ageranden kan göra det enklare för barnen att prata om erfarenheter från sitt eget liv.

En del teatrar producerar en handledning med förslag till efterarbete med den föreställning ni sett. Om en sådan handledning saknas kan du fråga om klassen kan utarbeta idéer om efterarbete i samarbete med representanter från teatern.

Förslag på frågor om föreställningen

Handling

- Vad handlar pjäsen om?
- Vilka ämnen tar den upp? Vilka frågor vill den väcka?
- Känns ämnet aktuellt, angeläget?
- Känner du igen dig själv eller andra i det föreställningen berättar om?
- Är pjäsen realistisk?
- Berättar den genom myter, symboler eller bilder som går att tolka på olika sätt och i så fall vilka?
- Kan föreställningen ha en fortsättning och i så fall vilken?

Karaktärer

- Hur beskrivs karaktärerna genom skådespelarna? Känner du igen dig i någon av rollfigurerna?
- Hur beskrivs karaktärerna genom kroppsspråk, mimik och kostym?
- Vilken relation har rollerna till varandra?
- Varför handlade de som de gjorde? Är det lätt eller svårt att förstå dem? Borde de ha agerat annorlunda?

Form

- Vilka stämningar och känslor förmedlar pjäsen genom karaktärernas roller och relationer, dekorationer, kostymer, ljus, ljud, rörelse och musik?
- Under vilken tid utspelar sig pjäsen?
- I vilken miljö utspelar sig pjäsen?
- Hur gestaltas det genom kroppsspråk, kostymer, dekorationer, ljus, ljud och musik?
- Vilka scener, händelser och situationer var viktigast och varför?
- Vilket är ditt tydligaste minne?

TIPS PÅ ÖVNINGAR FÖR EFTERARBETE

Det finns inga tolkningar som är rätt eller fel. Alla har olika uppfattningar, upplevelser och åsikter. Teatersamtalet ger möjlighet till ett givande meningsutbyte där olika reaktioner och synpunkter berikar teaterhändelsen. Samtalet om teaterupplevelsen ger också övning i att lyssna på andra och att respektera andras åsikter.

Värderingsövningar – våga tycka

I värderingsövningar handlar det inte om att svara rätt eller fel utan att tänka efter, ta ställning i olika frågor och våga uttrycka sin egen mening. Barnen lär sig lyssna på andra och respektera andras åsikter. Som pedagog formulerar du ett påstående som barnen får ta ställning till exempelvis genom att resa sig om de instämmer och sitta kvar om de inte håller med. Att få motivera sina åsikter ger övning i att formulera sig och ta del av olika värderingar.

Heta stolen

Barnen sitter på varsin stol i en ring och du formulerar ett påstående i taget. Den som håller med byter stol med någon annan och den som inte instämmer sitter kvar. Med jämna mellanrum ber du någon att motivera varför hon eller han sitter kvar eller har bytt stol med någon.

Minnesbilder

I stället för att värdera innehållet och prata om bra och dåligt kan ni diskutera vilket minne som var starkast. Under en minnesrunda får var och en eller två och två berätta om sitt starkaste minne inför hela eller halva gruppen. Barnen kan också skriva eller teckna ned sin starkaste minnesbild.

TEATER – ETT SÄTT ATT FÖLJA LÄROPLANEN

Det estetiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet skall präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.³

I Lpo 94 står det att eleverna i skolarbetet ska få uppleva och utveckla olika uttrycksformer, känslor och stämningar. Bland annat drama, musik, dans och skapande i bild, form och text ska ingå i skolans verksamhet och eleverna ska ges möjlighet att lära sig att skapa själva. I läroplanen för svenska står det att i ämnets arbete med skönlitteratur, film och teater ”kan skilda kulturella erfarenheter mötas och eleverna ges möjlighet att utveckla ett eget förhållningssätt till kultur och kulturella värderingar.”

Skolplanen understryker att skönlitteratur, film och teater förmedlar olika känslomässiga upplevelser och är hjälpmedel för människan att forma sin identitet och att vidga sin förståelse för sig själv och omvärlden. Genom att i konsten möta andra människors tänkesätt och erfarenheter kan barnet utveckla sin ”empati och förståelse för andra och för det som är annorlunda” samt få möjlighet till ”omprövningar av värderingar och attityder.”

TEATER GER MÖJLIGHET ATT UPPFYLLA LÄROPLANENS MÅL

- Under teatersamtalet kan barnen öva sig i att berätta, uttrycka sina synpunkter, upplevelser och lyssna på varandra.
- Barnen övar sig i att uttrycka sig verbalt och utvecklar sin förmåga att använda och leka med ord, begrepp och dess olika innebörder.
- Barnen utvecklar sin fantasi, inlevelseförmåga och kapacitet att uttrycka sig i olika former, till exempel bild, rörelse, musik, teater och lek.

---

³ Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, (Stockholm, 1994), s 8

Läs mer om teater i förskolan och skolan

Gustafsson, Birgitta och Fritzén, Lena, *Idag ska vi gå på teater. Det kan förändra ditt liv. Om barnteater som meningsskapande i skolan*, Institutionen för pedagogik, Växjö universitet 2004

Helander, Karin, *Att öppna nya världar. En handledning om att gå på teater med barn i förskola och skola*, Riksteatern, Stockholm 2006

Hägglund, Kent och Fredin, Kirsten, *Dramabok*, Liber, Stockholm 2001

Hägglund, Kent och Gate, Helena, *Spela teater: från idé till färdig föreställning!*, Bonnier Carlsen, Stockholm 2004

Roos Sjöberg, Jeanette, *I gränslandet mellan scen och publik. Nycklar till teater med drama som metod*, Dalateatern, Falun 2000

kultur för de unga
i förskolan och
skolan

KULTURFÖRVALTNINGEN